

התובעות:

1.

2.

שתייהן ע"י ב"כ עוה"ד חגית בורוכוביץ' /או עוה"ד שירן רייכנברג
/או כל עורך/ת דין אחר/ת מהמרכז לחינוך משפטי קליני
המרכז לחינוך משפטי קליני
הפקולטה למשפטים האוניברסיטה העברית
הר הצופים, ירושלים 91905
טל': 02-5882554 פקס: 02-5882544

- נגד -

הנתבעים:

1. פנימיית...

2. משרד הרווחה והשירותים החברתיים

מרח' קפלן 2 הקריה ירושלים
טל': 02-6752520 ; פקס: 02-5085131

3. כלל חברה לביטוח בע"מ

דרך מנחם בגין 48 תל אביב 66184
טל': 03-6387777 ; פקס: 03-6387676

מהות התביעה: נזקי גוף ונפש

סכום התביעה: בהתאם לסמכות בית המשפט

כתב תביעה

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לחייב את הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעות פיצויים כספיים בשיעור של 2,500,000 מיליון ₪ בגין נזקים שנגרמו לתובעות עקב תקיפה מינית שעברה התובעת 1 במהלך שהותה במסגרת הנתבעת 1 ובהתבסס על נימוקים עובדתיים ומשפטיים אשר יובאו בפניו להלן.

עוד יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את הנתבעים, ביחד וכל אחד לחוד, בתשלום הוצאות הגשת תביעה זו, לרבות שכ"ט עו"ד בתוספת מע"מ כדון.

א. פתח דבר

1. בפתח הדברים יודגש, כי כתב תביעה זה מתאר מסכת המשקפת כשל מערכתי במסגרתו קטינים החוסים במסגרת חוץ ביתית פוסט-אשפוזית אינם זוכים להגנה הנדרשת להם. כתב התביעה אינו מצטמצם ללקיחת אחריות בלבד מצד הגורמים המטפלים הרלוונטיים. על בית המשפט הנכבד להביא כשל זה בחשבון בעת קביעת הנזק.
2. התובעות תעמדה את סכום התביעה על סכום סמכות בית המשפט השלום הנכבד על מנת לייעל את ניהול המשפט.

ב. זהות הצדדים

3. התובעת 1 הינה ילידת 23.05.1994, תושבת ישראל, אשר בזמנים הרלוונטיים לתביעה זו הייתה בת 15.4 שנים (להלן: "התובעת 1").
4. התובעת 2 הינה אמה של התובעת 1, אשר בכל המועדים הרלוונטיים הייתה מעורבת מאוד בחיי בתה, לרבות בקבלת ההחלטה בדבר הוצאת התובעת 1 למסגרת חוץ ביתית וכן, לאחר תקיפת ביתה (להלן: "התובעת 2" או "אמה של התובעת 1").
5. הנתבעת 1 הינה פנימייה ייעודית לבני נוער הזקוקים לסיוע רגשי ונפשי, אשר השתחררו ממוסדות פסיכיאטריים או מוסדות טיפוליים אחרים (להלן: "הנתבעת 1" או "פנימיית ... או "הפנימייה").
6. הנתבע 2 הינו משרד הרווחה אשר אמון על מתן רישיונות למוסדות המשמשים כמעונות לחוסים, על פיקוח על מוסדות אלה וכן קביעת נהלים להפעלתם ואופן יישומם בפנימייה (להלן: "הנתבע 2" או "משרד הרווחה").
7. הנתבעת 3 הינה חברת ביטוח רשומה כחוק בישראל אשר בכל המועדים הרלבנטיים לתביעה זו ביטחה את תלמידי הרשויות המקומיות, מוסדות החינוך, רשתות הלימוד והמוסדות האחרים שהצטרפו להסדר בביטוח תאונות אישיות, לרבות את התובעת 1 (להלן: "הנתבעת 3" או "כלל חברה לביטוח").

ג. רקע עובדתי

8. התובעת 1 אובחנה כסובלת מחוסר איזון נפשי ונטיות דיכאוניות בהיותה כבת 12. כתוצאה מכך, היא עברה בין מוסדות שונים בניסיון לסייע בהקניית כלים להתמודדות עם תופעות האבחנה.
9. ביום 8.9.09 הוחלט על ידי מחלקת הרווחה בחולון על הוצאתה למסגרת פנימיית "...", פנימייה ייעודית, כאמור, לבני נוער החווים קשיים נפשיים, במטרה לסייע בטיפול בבעיות עמן התמודדה, תוך התחייבות הנתבעת 1 להשגחה צמודה המתחייבת מתוקף הנסיבות הקשות שהביאו להוצאתה של התובעת 1 מהבית.
10. יציין, כי לאחר שהוחלט על העברת התובעת 1 לפנימייה, אמה הביעה את חששה לשלומה של בתה והתריעה על כך בפני גורמי הרווחה אשר הבטיחו לה כי המוסד מיועד לבני נוער עם פרופיל דומה לשל התובעת 1 וכי לא נשקפת לה כל סכנה.

11. מתוקף העברת התובעת 1 למסגרת הפנימייה, היא נכללה בביטוח תאונות אישיות לתלמידים של "כלל חברה לביטוח".
12. ביום 12.9.09, במסגרת שהותה של התובעת 1 בחצר הפנימייה, במהלך הפסקה מן הפעילות השוטפת, חדר אדם זר לשטח הפנימייה ומצא את התובעת 1 לבד. הוא פנה אליה בדברים ובתגובה היא קמה וניסתה להתרחק. בשלב זה התוקף אחז בה בחוזקה, בעט בה, דחף אותה ומהמכה נפלה לארץ. לאחר מכן הוא הוריד את מכנסיו והכניס את איבר מינו לפיה בכוח. הוא הוריד לה את המכנסיים והתחתונים, הרים אותה באלימות והתחכך בה. האירוע נמשך עד שנשמע רחש באזור והתוקף נבהל וברח.
13. התובעת 1 נכנסה בריצה חזרה למבנה הפנימייה. היא הייתה נסערת ונרעשת מבלי שגורם טיפולי כלשהו סייע לה. לאחר ארוחת הערב לקחה את תחתוניה וזרקה אותם לאשפה. סערת הנפש, אשר לוותה בבכי רב, המשיכה גם בלילה וביום שלמחרת אך רק אז הבחינה בה מדריכה בשם זיו מרדכי ושמעה ממנה על התקיפה.
14. רק ביום 14.9.09, יום למחרת חשיפת התקיפה בפני המדריכה, הגיש מנהל הפנימייה, נועם ליס, תלונה במשטרה, וזאת חרף העובדה שהתובעת 1 התלוננה בפניהם על כך כאמור כבר יום קודם. מיותר לציין, כי כל יום שחולף מקשה על איסוף הראיות ואיתור התוקף.
- ... **מצ"ב מזכר המעיד על הגשת תלונה על ידי מנהל הפנימייה ... מסומן כנספח "א" ומהווה חלק בלתי נפרד מהתביעה.**
15. נכתב רבות בספרות אודות החשיבות בדחיפות ביצוע הבדיקה הרפואית לאבחון תקיפה מינית. ראו, למשל, בצלאל בלוך "בדיקה רפואית משפטית של קורבנות אונס" **רפואה משפטית** 10, 22 (1994):
- "הבדיקה הגניטלית, דהיינו בדיקת אברי המין, היא החלק החשוב והקובע בחוות הדעת של הרופא. חשוב לבצע אותה, כמו את כל הבדיקות בהקדם האפשרי, טרם נעלמו והשתנו הממצאים הטריים העדינים".**
16. ביום 14.9.09, ערב הגשת התלונה במשטרה, נערכה לתובעת 1 בדיקה על ידי ד"ר מיכל מימון מבית החולים "סורוקה". על פי ממצאיה, הבדיקה מאששת את עיקרי התלונה.
- ... **מצ"ב חוות דעתה הרפואית של ד"ר מימון מיום 23.9.09 מסומנת כנספח "ב" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**
17. לאחר הגשת התלונה בתחנת המשטרה ברהט, הסמוכה לפנימייה, התבצעה חקירה במהלכה סרקה חוקרת המשטרה, הגב' איילת בלנק, את זירת האירוע, והבחינה כי בגדר הסמוכה לאירוע התקיפה המינית מצויה פרצה, וכדבריה: "מקום בגדר המתכת שהיה נמוך ושקוע במיוחד".
- ... **מצ"ב עדות חוקרת המשטרה איילת בלנק מיום 15.9.09 מסומנת כנספח "ג" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**
18. התובעת 1 אושפזה לאחר המקרה בבית החולים הפסיכיאטרי "אברבנאל" והועברה למעון יום.
19. בהמשך, בית החולים סירב להמשיך את שהות התובעת 1 במעון יום. מצבה הנפשי של התובעת 1 בעקבות התקיפה בפנימייה לא תאם את המענה שיכול היה בית החולים ליתן

- לתובעת 1. משכך, התכנסה ועדה אשר קבעה, כי התובעת 1 תעבור לשהות בהשגחה מתמדת של אמה, התובעת 2.
- ... **מצ"ב העתק מהחלטת ועדת ההשמה בדבר הותרת התובעת 1 בבית אמה מיום 29.11.09 מסומן כנספח "ד" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**
20. בעקבות קביעה זו נאלצה התובעת 2, בהיותה אם חד-הורית ל-2 בנות (התובעת 1 וקטינה נוספת, שעובר לאירוע היתה בת כ-5.5 שנים) ומפרנסת יחידה, להתמודד עם הכאב שבפגיעה בבתה התלויה בה תלות מוחלטת, להשגיח באופן תמידי שלא תפגע בעצמה ולדאוג לזמינות של 24 שעות בעבודה.
21. עקב כך, המצב הכללי בבית התדרדר והשפיע אף על הבת הקטנה שנחשפה למצבה הנפשי הקשה של התובעת 1, לנסיונותיה האובדניים, להטחת האשמותיה באם ולחוסר האונים של האם למול המצב. חשיפה זו, אשר אין לדעת מה תהיינה השלכותיה בטווח הרחוק, השפיעה מאד על מרקם היחסים והאווירה בבית.
22. מכורח הנסיבות, ביום 30.12.09 פוטרה התובעת 2 מעבודתה בבנק אגוד, בו עבדה במסירות במשך 4 שנים והשתכרה סך של 7,000 ₪ בחודש. בהמשך, פוטרה מעבודות נוספות שהחלה לאחר התקיפה בשל המצב הנ"ל והיעדרויותיה התכופות ממקום העבודה.
- ... **מצ"ב מכתבי פיטורין מסומנים כנספח "ה" ומהווים חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**
23. יתרה מזו, בחודש אוגוסט 2012 נתגלה אצל התובעת 2 סרטן. מיותר לציין, כי מחקרים כבר קבעו, כי קיים קשר בין מצב נפשי לבין התפתחות מחלת הסרטן. לעניין זה ראו למשל, ד"ר א. קארל סימונטון, סטפאני מתיוס סימונטון וגיימס ל. קרייטון, **לשוב להיות בריא**, הוצאת מודן (1984), בעמ' 49:
- "לחץ נפשי המדכא את המערכת החיסונית מביא גם להפרת האיזון ההורמונלי. חוסר איזון ההורמונלי יכול להאיץ את קצב ההיווצרות של תאים בלתי תקינים... ומכאן שבמצב זה גדלה הפגיעות למחלות- ובמיוחד לסרטן".**
24. התובעת 1 הוכרה על ידי המוסד לביטוח לאומי, עוד טרם התקיפה נשוא תביעה זו, כזכאית לקצבת נכות בשיעור של 70%. עובר לתקיפה, ניסתה במספר הזדמנויות לפנות לביטוח הלאומי בתביעה להחמרה, אך תביעותיה נדחו.
25. לאחר התקיפה המינית החלו אצלה סימנים של פוסט טראומה וביום 31.5.11 אף עלתה זכאותה לשיעור של 100%, לאחר התערבות של הקליניקה לייצוג ילדים ונוער, וזאת בשלב זה עד יום 31.5.14.
- ... **מצ"ב פרוטוקול הועדה ואישור המוסד לביטוח לאומי בדבר קבלת הקצבה, שיעורה ומועדיה כנספח "ו" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**

ד. טיעונים משפטיים

26. התובעות תטענה, כי הנתבעים, ביחד ולחוד, חבים בגין נזקיהן כתוצאה ממעשה התקיפה שעברה התובעת 1 במסגרת הנתבעת 1, בהתאם לעילות המשפטיות המפורטות להלן:

אחריות הנתבעת 1:

רשלנות :

27. התנהגות הנתבעת 1 עולה כדי רשלנות כהגדרתה **בסעיפים 35-36 לפקודת הנזיקין**. לנוכח חובתה של הנתבעת 1 כלפי התובעת 1 בהשגחה צמודה עליה ובערבותה לביטחונה האישי בתנאי המקום הפיסיים, התרשלה במחדלה ואפשרה את קרות התקיפה.
28. השארת התובעת 1 לבד באזור שאינו מאובטח כראוי מהווה התנהגות בלתי סבירה, קל וחומר כאשר על הפנימייה, מתוקף היותה מוסד טיפולי פוסט אשפוזי, חלה חובת זהירות מוגברת ביחס לחוסיה.
29. חובה מוגברת זו, מוצאת עיגון בפסיקה בקביעת בית המשפט העליון, לפיה על מוסד בו שוהים חוסים לנקוט בכל האמצעים הסבירים כדי למנוע סיכונים ואסונות (ראו לעניין זה רע"א 1412/94 **הסתדרות מדיציניית הדסה נ' גלעד**, פד מט (2), 516).
30. הפנימייה הינה מוסד טיפולי המופקד על שלומם של בני נוער בעלי מאפיינים ייחודיים, בניגוד לבית ספר המשמש כמוסד חינוכי לתלמידים מן השורה. מאחר וזה מכבר נפסק כי מאפיינים ייחודיים של תלמידים מגדילים את חובת הפיקוח הנדרשת (ראו לעניין זה ע"א 2061/90 **אילנה מרצלי נ' מדינת ישראל, משרד החינוך והתרבות**, פ"ד מ"ז (1) 802, 812), מוטלת על הפנימייה החובה להפעיל אמצעי פיקוח מחמירים יותר בהשוואה למוסדות חינוך אחרים.

התרשלות במחדל:

31. כגוף האחראי לשלומם של השוהים בתחומו וככזה שבאחריותו לדאוג לצרכיהם, נחלה הפנימייה כישלון חרוץ בהיעדר הגנה, פיקוח ואבטחה אשר חשפו את התובעת 1 לאירוע הקשה שתואר.
32. חמור מכך, התעלמה הפנימייה מאותה פרצה בגדר שהביאה לכניסתו של זר לתחומיה. הימצאותם של גדרות ושערים נועדה, בין השאר, למנוע כניסת גורמים עבריינים, ועל כן כניסה שלא כדין דרך גדר פרוצה, כפי שאכן ארעה, הייתה בתחום צפייתה של הפנימייה.
33. ראו למשל ע"א 500/82 **ישעיהו עציוני נ' עזקר בע"מ**, פד מ (2) 733 בפסקה 12 לפסק דינו של השופט ברק: **"מטרת סגירת השערים היא, בין השאר, למנוע כניסתם של גורמים עבריינים. נמצא, כי הימצאותם שלא כדין של עבריינים צריכה להיות צפויה"**.

חובת בעל מקרקעין והמחזיק בהם:

34. הפנימייה, **כמחזיקת המקרקעין**, התרשלה והתנהלה באדישות ובזלזול באשר לאחריותה לאבטחת הנוער השוהה בשטחה. (לעניין חובת זהירות של בעל המקרקעין כלפי המבקר בו ראו למשל, ע"א 145/80 **ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש ואח'**, פד לו (1) 113, 125 (1980)).
35. יתרה מזו, גם מתוקף היותה המחזיקה במקרקעין היה על הפנימייה למנוע המחדל הנוגע לגדר. בע"א 3510/99 **ראובן ולעס נגד אגד**, פד נה (5) 826, 842 (2001) נכתב כי **"חובת הזהירות של מחזיק מקרקעין כלפי מבקר בקרקע שבחזקתו, אינה מוגבלת לחובת**

הזהירות של המחזיק שלא לפגוע במבקר, אלא משתרעת גם על פעולותיו הצפויות של פלוני על הקרקע, וזאת בגין סיכון בלתי רגיל שנוצר על ידי פלוני (מוזמן אחר או ברשות, או מסיג גבול)...”.

36. כאמור, מתוקף חובתה של הפנימייה היה עליה לצפות שפירצה קבועה בגדר והיעדר אבטחה ראויה יביאו לחדירתו של גורם עברייני לשטחה ופגיעה בבני הנוער, ובפרט כאשר אין מדובר במבקרים בלבד אלא באוכלוסייה ייחודית אשר המקום מהווה עבורה תחליף לבית בו שוהים במשך כל שעות היממה.

37. כפועל יוצא, מוטלת על הפנימייה חובה לפעול על מנת לאיין או להקטין את הסיכון להתרחשות פגיעה במקום. החובה אף מתעצמת לנוכח האמצעים הפשוטים העומדים לרשות הפנימייה ושעליה היה לנקוט על מנת להקטין או לאיין את הסיכון שבאי תיקון הגדר למול הנזק הכרוך בסיכון זה. באשר לאבטחה, ממילא נדרש המוסד לקיים סידורי שמירה ואבטחה ראויים לפי תנאי רישיונו. (וראו בע"א 3510/99 ראובן ולעס נגד אגד, פד נה (5), 826).

38. בדומה לכך נפסק בתא (ת"א) 2271/04 עזבון המנוחה תמר ברז ואח' נ' ביתלי בע"מ (פורסם בנבו 7.4.10) בפסקה 11:

”דעתי הנחרצת היא שמחזיק מקרקעין... חייב לצפות הן במישור הטכני והן במישור הנורמטיבי אפשרות של ביצוע פשע בשטח המקרקעין... במיוחד כאשר מדובר במקום מבודד, רחוק מהעין ומהאוזן, וכפועל יוצא חובה עליהם לפעול על מנת לאיין או להקטין את הסיכון להתרחשות פשע במקום מבודד שכזה”.

הפרת חובה חקוקה:

39. מחדלה של הפנימייה מהווה הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין. אי תקינות הגדר מהווה הפרה של הפנימייה של ההוראה המצויה בס' 322 לחוק העונשין:

”מי שעליו האחריות לאדם שמחמת גילו, מחלתו, ליקויו הרוחני, מעצרו או כל סיבה אחרת אינו יכול להפקיע עצמו מאותה אחריות ואינו יכול לספק לעצמו את צרכי חיי - בין שהאחריות מקורה בחוזה או בדין ובין שנוצרה מחמת מעשה כשר או אסור של האחראי - חובה עליו לספק לו את צרכי מחייתו ולדאוג לבריאותו, ויראוהו כמי שגרם לתוצאות שבאו על חיי או על בריאותו של האדם מחמת שלא קיים את חובתו האמורה”.

40. אין ספק בכך שהפנימייה הייתה אחראית לתובעת 1 בשל היותה קטינה ובשל ליקויה הנפשי, וכי אחריות זו נובעת משהות התובעת 1 בפנימייה כדין ובהסכמה. מחמת ליקויה הנפשיים, יכולתה של התובעת 1 להימנע מסיכונים ולדאוג לעצמה היא פחותה (ולכן מלכתחילה נמצאה ברשות הנתבעת 1), מכאן, חלה על הנתבעת 1 חובה מוגברת מכוח החוק, שלא עמדה בה.

41. במחדלה - בהיעדר אבטחה מספיקה ואי תיקון הגדר הפרוזה, הפרה הנתבעת 1 את חובתה לפי חוק לדאוג לבריאות התובעת 1 ולשלמות גופה.

42. הפרת חובתה לדאוג לצרכי ובריאות הנוער השוהה בשטחה, מבוטאת גם בהתעלמות הנתבעת 1, בחוזר מנכ"ל תשע"ג/2(א) נהלי ביטחון בבתי ספר – אבטחת פנימיות/כפרי נוער. חוזר המנכ"ל מתייחס, בין היתר, גם לפנימיות ללא מוסד חינוך (ס' 2.4) ופנימיות "... נמנית עם הגדרה זו. כמו כן, החוזר קובע כי מטרות האבטחה הן "שמירה על שלומם, על ביטחונם ועל בטיחותם של תלמידי המוסד ושל האוכלוסייה הבוגרת השוהה והמתגוררת בתוכו, בשטח בית הספר, בחצרותיו, במתקניו, בשטחי החקלאות ובכל אתר שבו מתקיימת פעילות לימודית, חינוכית, חברתית ומשקית" (ס' 3.2).

43. בנוסף נאמר בחוזר המנכ"ל לעיל, בסעיף 3.4.1 לעניין גדרות, כי "חובה על הבעלות להתקין גדר תקנית מסביב למוסד הפנימייתי על כל מתקניו". העובדה שהיתה בגדר פרצה אשר איפשרה לתוקף לחדור לשטח הפנימייה מעלה בברור שהגדר לא שירתה את מטרתה.

...מצ"ב העתק חוזר המנכ"ל מיום 10.10.12 כנספח "ז" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.

44. מדברים אלו עולה כי אין ספק שביטחונה ובריאותה של התובעת 1 נפגעו, ואילו עמדה הנתבעת 1 בהוראות הקבועות, לכל הפחות, בחוזר המנכ"ל לא הייתה מתאפשרת חדירה לתחומה ופגיעה בנוער השוהה בשטחה, ולא הייתה מופרת חובתה לדאוג לשלומם וביטחונם של החוסים, בעיקר כאשר מדובר בנטל קטן יחסית בכדי למנוע פגיעה גדולה.

אחריות הנתבעת 2:

45. פנימיית "... הינה מוסד מוכר על ידי משרד הרווחה, ומכך חלה עליה חובת פיקוח לפי הוראה 17 לפרק 8 בתע"ס שכותרתה "הנהלים הנוגעים לסידור ילדים במעונות, לטיפול בהם ולפיקוח עליהם".

46. לפי סעיף 10 להוראה, "לכל מעון ומעון ממונה מפקח מטעם משרד הרווחה ואחריותו כוללת את כל החניכים במעונות המופנים בידי המחלקות לשירותים חברתיים". לפי סעיף 13.1(ג)2, הפיקוח על המעונות כולל "מעקב אחר הילדים למען הבטחת שלומם הגופני והנפשי ולמען הבטחת התפתחותם התקינה".

47. פנימיית "... הינה מעון פוסט אשפוזי, כהגדרתו לפי משרד הרווחה. מעצם כך הוא כפוף לסעיף 13.1 להוראה. על משרד הרווחה חלה חובת "פיקוח אינטנסיבית" הכוללת, לפי סעיף 13.2.1.1 בקרה אחר "התנאים הפיזיים, הבטיחותיים והביטחוניים" במעון.

48. משרד הרווחה לא עמד בחובת הזהירות במקרה זה. לו הייתה חובה זו נאכפת, היה הצוות הטיפולי בפנימייה נוהג בפיקוח מוגבר שבעתיים, ואף ייתכן שהיה מתגלה מבעוד מועד הליקוי בגדר, והאירוע האמור היה נמנע.

49. התובעת 1 נשלחה מטעם משרד הרווחה למוסד טיפולי אשר מצופים ממנו פיקוח ובקרה מוגברים, אך למעשה הוביל את התובעת 1 למשבר עמוק יותר מזה שהייתה מצויה בו מלכתחילה.

אחריות הנתבעת 3:

50. התובעות תטענה, כי בהתאם לתנאי הפוליסה והגדרותיה, חבה הנתבעת 3 באחריות לפצות את התובעות בגין ה"תאונה" שנכתה עליה כפי שמוגדרת בפוליסה:

"אירוע פיזי, חיצוני, גלוי לעין, בלתי צפוי, הגורם להיזק גופני".

... **מצ"ב העתק פוליסת ביטוח תאונות אישיות תלמידים כלל כנספח "ח" ומהווה חלק בלתי נפרד מתביעה זו.**

מהות הפוליסה

51. הפוליסה מהווה חוזה בין התובעות לבין הנתבעת 3 והינו חוזה אחיד שיש לפרשו לטובת המנוסח. זה מכבר הפסיקה הכירה, בהקשר של פוליסת ביטוח תאונות אישיות, כי עמימות תבחן מנקודת מבטו של הקורא הסביר ולא של המבטח (פס"ד 4339/08 **עזבון המנוחה מונא סלים ז"ל נ' כלל חברה לביטוח בע"מ**, פסקה י' (פורסם בנבו 24.07.08)).

52. בנוסף, על התובעת 1 חל חוק לימוד חובה, תש"ט - 1949 ממנו נגזרת החובה לבטוח בביטוח תאונות אישיות (ראו סעיף 6(ד1) לחוק האמור). מכאן, כי אומד דעת הצדדים בזמן שנכנסה התובעת 1 כתלמידה למוסד היה שגם אם תיחשף לסיכונים היא תפוצה על כך במקרה הצורך.

53. גם עיקרון פיזור הנזק תומך בעניין זה, שכן מטרתן של חברות הביטוח היא פיזור הנזקים הפוטנציאליים באופן יעיל, זאת על מנת שבמידה ותלמיד יינזק, לא תיפול כל מעמסת הטיפול בו על משפחתו.

"תאונה"

54. הגדרת תאונה כמשמעותה בסעיף 1 בפוליסת הביטוח היא "אירוע פיזי, חיצוני, גלוי לעין, בלתי צפוי, הגורם להיזק גופני".

55. כבר נאמר בספרות המקצועית, כי "המרכיב החשוב בביטוי 'מקרה ביטוח' הוא היותו 'מקרה' אשר לא ניתן לצפותו מראש. הביטוח אמון על כיסוי המבוטח מפני אירועים בלתי צפויים, מפני סיכונים שאין ודאות כי יתרחשו ואין וודאות מתי יתרחשו" (ראו למשל, שחר ולר, **חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981**, כרך א' 180 (2005)).

56. מהפסיקה עולה, כי העובדה שאין היכרות מוקדמת ואין יחסים טעונים או חילופי דברים קודמים בין הפוגע לנפגע מהווים אינדיקציה למרכיב ה"בלתי צפוי" במקרה הביטוח (ראו למשל, ת"א (חד" 3799-07 **עזבון המנוח איתן איזמיילוב ז"ל נ' כלל חברה לביטוח בע"מ** פסקה 20 (פורסם בנבו 4.5.09) (להלן: "**פרשת איזמיילוב**").

57. במקרה דנן לתוקף לא היתה כל היכרות מוקדמת עם התובעת 1. הוא חדר במפנית לשטח הפנימייה דרך פרצה בגדר, דבר שלא ניתן היה לצפות מראש, ואין ספק שהתובעת 1 לא יכלה לצפות את הפגיעה בה.

58. אין ספק שבנוסף למרכיב ה"בלתי צפוי", תקיפת התובעת 1 נכנסת גם לגדר אירוע פיזי, חיצוני, גלוי לעין וגורם להיזק גופני, ומכאן שהיא מכילה את כל מרכיבי הגדרת ה"תאונה" כמשמעותה בפוליסה.

"שגרתיות"

59. עוד בנוסף, כבר נקבע בפסיקה, כי שגרתיות היא תנאי להגדרת תאונה ושהפוליסה לפי תכליתה נועדה לכסות תאונות שכיחות ושגרתיות אשר ציבור התלמידים נחשף להן (ראו למשל פרשת איזמיילוב לעיל).
60. נאמר, כי יש לפרש את הפוליסה בפרשנות מרחיבה שמקיימת את תכליתה ונותנת כיסוי ביטוחי לתאונות השגורות ומתרחשות בקרב תלמידים (ת"א (שלום נצ') 3448/02 **שאדיה עלי (קטינה) נ' טרסט סוכנות לביטוח בע"מ** (פורסם בנבו 19.9.04)).
61. בשנת 2010 פנו 2,017 ילדים למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית. 75% מהם בגילאי 13-18. בנוסף, בכ-5% מכלל הפניות למרכזי הסיוע בשנת 2009 מקום הפגיעה היה מוסד חינוך (המועצה לשלום הילד, **ילדים בישראל**). מכאן, שפגיעה מינית ואונס הינם שכיחים באופן כללי אצל קטינים ובפרט במוסדות חינוך, ואין ספק שמקרה התקיפה המינית דנן עונה, למצער, על תנאי השגרתיות בעניין הגדרת "תאונה" בפוליסה.
62. התובעות תוספנה, כי הנתבעת 3 חבה בגין כל הוראה חוקית נוספת לרבות אלו הקבועות בחוק חוזה ביטוח, התשמ"א – 1981.

ה. הנזק

63. מיותר לציין כי שום סכום כספי לא יהיה בו כדי לפצות את התובעות ולהשיבן למצבן טרם המעשה הנפשע והנזקים שנגרמו להן בעקבותיו. יתרה מזו, נזקי התובעת 1, כפי שמתוארים לעיל, קשים מנשוא ואינם נזקי עבר בלבד, אלא צפויים לה עקב מקרה התקיפה המינית קשיים אף בעתיד, עת תתמודד עם מהלך חיים תקין. לפיכך, מתבקש בית המשפט הנכבד לפסוק את סכום הפיצוי בהתאם למפורט לעיל, על מנת להשיב, ככל שניתן, את מסלול החיים לקדמותו.

נזקי התובעת 1:

כאב וסבל

64. קשה לכמת את גודל הכאב ואת היקף ההשפעה והסבל אשר נגרמו לתובעת בגין האירוע, בשלב כה חשוב של גיבוש המסגרת הערכית- חברתית בחייה, וההשלכות הנובעות מכך על חייה בהווה ובעתיד.
65. ילדים שחוו התעללות מינית סובלים לרוב מהשלכות פסיכולוגיות ארוכות טווח ואף נמצא כי קורבנות התעללות מינית באשר היא, בגיל צעיר או מבוגר, ע"י קרוב משפחה או ע"י זר, למשך זמן קצר או במשך תקופה ארוכה, חווים כאב עמוק שמקורו בתחושת ניצול והשפלה (Avigail Moor, *Treating the sexually abused inner girl*, (2010).
1202.org.il)
66. התובעת סבלה ועודנה סובלת מתחושה של בושה, אשמה, השפלה, אימה, זוועה, כאב, חרדה ורמיסת כבודה הבסיסי כאדם. כתוצאה מכך ערכה העצמי נפגע לאין שיעור, שכן

היא חשה כחפץ זמין למימוש תאוותיו של עובר אורח דווקא במקום אשר היה אמון על הגנתה.

67. התובעת חווה קשיים ביצירת קשרים בינאישיים ושמירה על יחסי משפחה תקינים, והתחושות הקשות שמלוות אותה אינן מניחות לה מדי יום ביומו.

68. הכאב והסבל של התובעת מתעצמים לאור הידיעה כי ניתן היה למנוע את אירוע התקיפה באמצעים כה פשוטים, לולא הייתה הפנימייה מתרשלת בחובתה כלפיה. זאת, גם לאור העובדה כי התובעת חסתה בפנימייה פוסט אשפוזית ונזקקה להגנה מרבית, ומלכתחילה הושמה במקום זה תחת חששות רבים מצד אמה, שהסבה את תשומת לב הצוות הטיפולי לצורך הקריטי לשמור על בתה באופן אישי, עקב מצבה הנפשי הקשה.

69. גם מבלי לדקדק בבחינת הנזק הממוני שבוודאי אירע לתובעת, ניתן להבחין בקשר ישיר בין נסיבות האירוע ובין הנזק הלא ממוני, קרי הפגיעה הנפשית (לרבות תחושת הכאב והסבל רבתי שחווה התובעת), ולזקוף אותו לחובת הנתבעת.

70. וכך נעשה במקרים דומים: **"במאמר מוסגר נציין, כי גם אם היינו מגיעים למסקנה כי לא הוכח שיעור מדויק של נכות שנגרמה כתוצאה ממעשיו של אלמוני - לא ניתן היה להתעלם מכך שאלמוני גרם לחלק, גם אם לא מוגדר, של הנזק (הנכות הנפשית) ומוצדק כי יפצה את פלונית בגין כך."** (ע"ע (ארצי) 40496-05-10 פלונית נ' אלמוני פסקה 41 (פורסם בנבו, 2.1.12)). כאשר להבדיל, במקרה דנן, הנזק מוגדר ומבוטא בהחמרה בנכות הנפשית שלאחר הפגיעה.

71. לאור האמור לעיל, תטענה התובעות לעניין היקף נכותה, כי טרם האירוע נקבעה לה נכות זמנית אשר הוערכה בשיעור של 70% על רקע דיכאון קליני. בוועדה מיום 24.7.11, ולאור החמרת מצבה, הועמדה נכותה של התובעת על 100% נכות זמנית, כאשר התווסף לרשימת הליקוי, ליקוי הפוסט טראומה.

... פרוטוקול הועדה ואישור הקצבה בביטוח לאומי צורף לעיל כנספח "ו" לכתב תביעה זה.

72. התובעת 1 זכאית לפיצוי בגין עגמת נפש, כאב וסבל, הנובעים מהאירוע הטראומטי וזאת בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן, בו שמה מבטחה במסגרת שהייתה אמורה להיות הבטוחה והמגנה ביותר עבורה. ראש נזק זה מוערך על ידי התובעות בסך **850,000 ₪** ולהערכת בית המשפט הנכבד.

פגיעה באוטונומיה

73. הזכות היסודית לאוטונומיה הוגדרה כזכותו של כל פרט להחליט על מעשיו ומאווייו בהתאם לבחירותיו, ולפעול בהתאם לבחירות אלה (ע"א 2781/93 מיאסה עלי דעקה נ' בי"ח "כרמל", תק-על 599(3), 574, 595 (1999)).

74. אין חולק כי התובעת סבלה מפגיעה באוטונומיה שלה, בכבודה וברצונה ובזכות לשלמות על גופה, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

75. בפסיקה נקבע כי הזכות לאוטונומיה כוללת, בין היתר, רובד פיזי לפיו, לכל אדם חירות מפני התערבות בגופו ללא הסכמתו (ת"א (חי) 854/07 פלונית ואח' נ' אלמוני (פורסם בנבו 4.08.09), ורובד נפשי- גרימת "רגשות שליליים", סבל, זעזוע, כעס ועוגמת נפש, עקב שלילה עוצמתית וחמורה של חופש הבחירה :

”הפיצוי בגין פגיעה באוטונומיה משקף נזק אחר, בלתי ממוני, שנובע מעצם הפגיעה ברצון החופשי. חשיבותו של ראש הנזק בגין הפגיעה באוטונומיה גוברת מקום בו אין בציודו גם נזק גוף” (ת”א (חי’) 11-1062-01-11 ג.ב נ’ ש.א (פורסם בנבו, 13.5.13)).

76. זה מכבר הכירה הפסיקה בכך כי בכוחה של פגיעה באוטונומיה לגרום כאב וסבל ניכרים לקורבן, ובייחוד במסגרת טיפולית (תא ת”א 2039/07 פלונית נ’ פלוני 11 (פורסם בנבו 27.12.09)).

77. ברור לכל, כי כל פגיעה בעלת אופי מיני בגופו של אדם, יש בה כדי לשלול באופן חמור את חופש הבחירה שלו. לכן, הגם שהנתבעים אינם אלה שביצעו בתובעת 1 את הפגיעה הפיזית, היו אלה הם שאפשרו את קיומה.

78. היעדר ההשגחה ואף אופן הטיפול באירוע, הביאו ליצירת אותם “רגשות שליליים” קשים בקרב התובעת 1, שהם תוצר ישיר של הפגיעה בשלמות גופה ובאוטונומיה שלה. וכך נכתב בעניין ג.ב נ’ ש.א המוזכר לעיל: **”לדידי, הדרכים לפגיעה באוטונומיה שונות הן...אפשר גם שתתרחש בהתעלמות. כמובן, פשיטא שאפשר שתתרחש בדרכים נוספות”**, ועוד: **”בהינתן חומרת ועוצמת הפגיעה באוטונומיה של התובעת, ובהינתן מידת ועוצמת התחושות השליליות”... ראוי לפסוק לתובעת פיצוי משמעותי.”**

79. נזקים אלה שונים מן הנזקים המתוארים לעיל, ונוספים להם. נזקים אלה מוערכים על ידי התובעות, לאור פסיקות תקדימיות אחרות, בסך של 600,000 ₪.

עזרת צד ג’

80. בעקבות האירוע נשוא התובענה הועברה התובעת לחזקתה הבלעדית של אמה להשגחה וטיפול בכל שעות היממה, שכן עקב ההחמרה במצבה, לא נמצאה מסגרת טיפולית שתסכים לקחת אחריות על התובעת.

81. סך הכל שהתה התובעת באופן רציף בביתה מיום לאחר קרות האירוע ועד ליום 1.1.11, אז נמצאה כשירה לבקר באופן סדיר בבית הספר “רעים”.

82. בשל הצורך להשגיח ולטפל בתובעת פוטרה אמה מעבודתה, דבר שבאופן טבעי התבטא באובדן הכנסות המשפחה (עקב היות האם מפרנסת יחידה ל- 2 בנות). אם התובעת העניקה לה טיפול צמוד החורג מן הטיפול הרגיל של אם בבתה.

83. הטיפול וההשגחה של האם נמשכים עד עצם היום הזה. על אף שהתובעת מתפקדת באופן כמעט מלא ואינה עוד קטינה, על אמה להיות מעורבת בחייה ולהשגיח על מעשיה כמעט באופן מוחלט. ככלל, היא דואגת להסעתה ממקום למקום, לקשר עם מעסיקיה ולתפקודה השוטף.

84. התובעת תדרוש, בין היתר, פיצוי על עזרת צד ג’ עבור הפסד ההשתכרות של אמה ועבור שעות הסיוע הרבות שזו העניקה לבתה במקום מוסד מטפל אחר.

85. הפסיקה הכירה לא אחת בסיוע קרוב משפחה כראש נזק בר פיצוי של עזרת צד ג’. דוגמה לכך ניתן לראות בע”א 663/84 אליהו עטיה נ’ יגאל עטיה, פ”ד מד(3) 720 (1990), בו

- אישר בית המשפט העליון פסיקת פיצוי גלובלי לאשת הניזוק על טיפולה בו, כעזרת צד ג', בהיעדר יכולת לחשב במדויק את שעות הסיוע.
86. יש להדגיש שהעזרה לתובעת ניתנה לה על ידי מי שאמונה על פרנסתה, ולא על ידי גורם חיצוני, כך שהפגיעה בהיקף ההשתכרות של אמה השפיעה על התובעת ישירות. אין מדובר בסיוע כפריבילגיה, אלא כצורך של ממש וכתחליף לטיפול במוסד משקם.
87. ניתן להסתמך על תצהיר התובעת לעניין היקף הסיוע לו נדרשה ועדיין נדרשת, לצורך חישוב הפיצויים בגין עזרת צד ג'. כך נעשה בת"א (י-ם) 1567/08 **אביבה לוי נ' נועה ביץ'** **בע"מ** (פורסם בנבו, 2.5.11), בו נפסקו פיצויים עבור סיוע משפחתי וסיוע בשכר של עוזרת בית כעזרת צד ג', על סמך תצהיר התובעת.
88. ציון כי האם לוקה במחלה קשה (סרטן הדם- לוקמיה), מצבה הגופני והנפשי ירוד, ונקל לשער שהטיפול האינטנסיבי בבתה אינו מסייע למצבה זה.
89. טרם עריכת תצהיר, מוערך הפיצוי בגין ראש נזק זה של עזרת צד ג' לעבר בין מועד האירוע ועד גילוי מחלת הסרטן אצל האם בסך **255,000 ₪** לפי החישוב של 7,000 ₪ לחודש x 36 חודשים.

פיצויים עונשיים

90. תכליתם של הפיצויים העונשיים הינה חינוכית והרתעתית. כבי הנשיא בדימוס (כתוארו היום) אהרון ברק ניסח זאת בספרו בנושא דיני הניזקין – **תורת הניזקין הכללית** (בעריכת ג' טדסקי, מהדורה שניה, 1976), 579: **"פיצויים שעל המזיק לשלם לניזוק בסכום שאינו משקף הערכה של הנזק שגרם המזיק לניזוק על-ידי עוולה, אלא בא להעניש את המזיק על התנהגותו המזיקה ובכך לבטא סלידה ממנה"** (הדגשות שלי-ח.ב).
91. בית המשפט העליון, אשר נדרש לסוגיית הפיצויים העונשיים, שב והכיר בסמכותם של בתי המשפט לפסוק פיצויים עונשיים בנסיבות המתאימות. (ראה לעניין זה ע"א 216/54 **שניידר נ' גליק**, פ"ד ט 1331; ע"א 81/55 **כוכבי נ' בקר**, פ"ד יא 225, 234; ת"א (רמ') 3707/01 **מדני אברהם נ' מסיקה רביד**, תק-של 2005 (1), 2824).
92. התובעות תטענה, כי במקרה זה מדובר בהתנהלות נפשית, בעיקר של התובעת 1, אשר אפשרה לתקיפה להתרחש בחצרה בעודה אמונה על שמירה והגנה ומתן בטחון לחוסים שזקוקים לזה ביתר שאת ואינם יכולים לעשות כן בכוחות עצמם. בנסיבות נשוא התביעה ראוי ומוצדק כי יוטל על התובעת 1 תשלום פיצויים עונשיים.
93. במצב זה, הטלת פיצויים עונשיים יהא בה כדי לשמש לתכלית הרתעתית וכדי להגן על חוסים מפני ניצול לרעה של מצוקותיהם. לפיכך, מוצע לפסוק בגין ראש נזק זה סך של **600,000 ₪**.

הנזק על פי הפוליסה

94. התובעות תטענה כי הן זכאיות לפיצוי על פי הפוליסה מכוח הכיסוי בגין נכות זמנית וכי התקיפה שעברה התובעת 1 במהלך שהותה ב"עדינים" החמירה את מצבה של התובעת 1

ופגעה גם בתובעת 2 והיא זמנית, ככל הנראה, רק בשל גילה הצעיר ומצבה המדרדר של התובעת 1.

התובעת 1:

95. סכום יומי בסך 94 ₪ צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 1.7.13 לכל יום החל ביום השישי, בתנאי שלפגע תהא נכות זמנית במשך 21 יום רצופים לפחות, ולתקופה שלא תעלה על שישה חודשים ובסך הכל סכום המוערך ב-170,000 ₪.

התובעת 2:

96. סכום יומי בסך 94 ₪ צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 1.7.13 לכל יום החל ביום השישי, בתנאי שלפגע תהא נכות זמנית במשך 21 יום רצופים לפחות, ולתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים ובסך הכל סכום המוערך ב-8,500 ₪.

הוצאות רפואיות

97. הוצאותיהן הרפואיות של התובעות הן על סך של כ- 560 ₪ לחודש. בעבר ההוצאות היו אף גבוהות יותר, אך בעקבות המצוקה הכלכלית המבקשות נאלצות לאחרונה להמנע מטיפולים אחרים ונוספים שהיו עשויים לשפר את מצבן.

98. לפיכך, בהתאם לתנאי הפוליסה הקובעים תשלום של 10% מההוצאה הרפואית בפועל או 10% מהתגמול לו זכאי הנפגע, הנמוך מביניהם, מוערך הפיצוי בגין ראש נזק זה בסך 20,000 ₪.

לסיכום

81. התובעות שומרות על זכותן לתקן את כתב התביעה בכל הנוגע לפרטי הרשלנות והנזק ו/או זהות הנתבעים ככל שיתגלו להן, הכל כפי שתמצאנה לנכון וצודק.

82. כל הטענות הנתבעות בכתב התביעה נטענות במצטבר ו/או לחילופין הכל בהתאם לעניין והקשר הדברים.

83. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה זו.

84. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לזמן את הנתבעים לדין ולחייבם לפצות את התובעות פיצויים בהתאם לנתבע על ידן ובהתאם לקביעת בית המשפט הנכבד, בצירוף הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין ומע"מ כחוק.

חגית בורוכוביץ, עו"ד
ב"כ התובעות

מסמך זה נערך בסיוע הסטודנטיות עדי טל-נוסבוים ורננה הרמן.